

Fejérdy Gergely

A BELGA–MAGYAR HIVATALOS KAPCSOLATOK ELSŐ ÉVTIZEDE

A budapesti belga követség létrehozása

Az Osztrák–Magyar Monarchia és a Belgium között 1914. augusztus 22-én életbe lépett hadiállapot akadályozta, hogy Brüsszel és Budapest az I. világháború után könnyedén rendezhesse viszonyát. A békeszerződés aláírására és kölcsönös ratifikációja nélkül erre nem kerülhetett sor.¹ A belga kormány azonban nem várta ezt meg, hanem már 1921-től útlevelelőirodát nyitott a budapesti Gellért Szállodában. Az ügyintézésért Charles Autraing-t bízták meg, aki nem viseltetett különösebb szimpátiával a magyarok iránt.

Brüsszelben a magyarországi külképviselet megnyitásának a gondolata, már 1919 májusában felmerült. Személyesen a király hívta fel Paul Hymans külügyminiszter figyelmét, Belgium berni követének felvetésére, aki többek között egy gazdasági misszió Budapestre küldését sürgette.² A belga diplomácia konkrét lépésekre 1920 decemberében szánta el magát. Brüsszelt elsősorban pénzügyi és gazdasági lehetőségek érdekelték Magyarországon. A belga kormány mindemellett fontosnak vélte, hogy az új európai rend és ezen keresztül a béke megőrzése érdekében a különösen is kényesnek tartott Duna-medencében közvetlenül informálódjon és, jelen legyen.

Az a tény is erre ösztökélhette Brüsszelt a budapesti külképviselet megnyitásában, hogy 1920 őszétől Magyarországon felmerült a belga király második fiának, Charles-Théodore hercegnek a magyar trónra ültetése.³ Az elképzelés mellett több érv is szólt, noha nem ő volt az egyetlen esélyes jelölt.⁴ A terv propagálói hangsúlyozták, azt a tényt, hogy a herceg bajor származású édesanyja, a Magyarországon különösen is kedvelt Erzsébet királyné unokahúga volt, illetve, hogy a tervet Párizs is támogatja. A tapogatózásokra azonban Belgium hivatalosan nem reagált, és manipulációnak titulált minden, a témában megjelent sajtóhírt. Ennek az elutasító magatartásnak a hátterében vélhetően London állásfoglalása jelentős szerepet játszhatott.⁵

¹ Vö. Archives Diplomatiques du Royaume de Belgique, (a továbbiakban ADRB), Hongrie, correspondences générales, dossier 1. 1919–1925, 4. Brüsszel, 1921. feb. 5.

² ADRB, Cabinet du Roi, 371, Brüsszel, 1919. máj. 21-én kelt levél.

³ Magyar Távirati Iroda (MTI), Hírárchívum 1920–1945 (a továbbiakban Hírárch.), Bp., 1920. okt. 20. 1. <http://archiv1920-1944.mti.hu/Pages/PDFSearch.aspx>, (letöltés 2012. dec. 29.)

⁴ Az uralkodó jelöltekkel kapcsolatban: *Ádám Magda*: A kisantant és Európa 1920–1929, Bp. 1989. 99–100.

⁵ A magyar trón belga jelölttel való betöltésével kapcsolatos tervekről: *Bertrand Herremans*: *Guerres de cabinets, ou Petite histoire, de l'impuissance de la Belgique dans la question nationale en*

Belgium mindazonáltal 1921 áprilisában felállította Budapesten állandó követségét. Maximilien-Henri van Ypersele de Strihout, ötvenegy éves diplomatát küldték a magyar fővárosba követnek. A diplomata 1921. május 19-én kezdte meg működését Budapesten, miután a belga képviselőház ratifikálta a trianoni békeszerződést.⁶ Az új követ Horthy Miklós kormányzónak megbízó levelét csak december 29-én adta át.⁷ A diplomata ismerte Közép-Kelet Európát, mert mielőtt Magyarországra érkezett volna 1912-től Bukarestben, 1919-től Varsóban képviselte Belgiumot. A követ munkáját 1921 novemberében érkező Leon van Iseghem titkár segítette. A belga diplomatákat a szoros francia szövetség miatt fenntartásokkal ugyan, de inkább jó indulattal fogadták Magyarországon. Nem véletlen például, hogy a követség elhelyezése ügyében is minden támogatást megadott a magyar kormány.⁸ Belgium 1922-ben így vásárolta meg a Donáti út 34. szám alatt található 1828 és 1830 között klasszicista stílusban átépített palotát.⁹ A kiszemelt ház tulajdonosa 1922-ben Porcia Ofenburg Aladár herceg¹⁰ és második felesége Zayicek Irma voltak. A magyar kormány közbenjárására tudta megvásárolni a Belga Királyság az épületet, ugyanis a ház birtokosai, eredetileg nem kívánták azt eladni. A tranzakció után az új követ a korabeli igényeknek megfelelő, meglehetősen impozáns külképviselettel rendelkező közel a Magyar Külügyminisztériumhoz, amely 1919-től a budai várban, a Dísz téren kapott helyet.

A Budapestre akkreditált belga diplomaták, inkább kritikusan viszonyultak a vesztes Magyarországhoz és a magyar politikához.¹¹ Leginkább a társadalmi berendezkedés archaikus voltát, az erős nacionalizmust és a szomszédos államokkal fennálló viszonyt nehezményezték, ugyanakkor a magyar kommunizmus-ellenességet pozitívan értékelték.¹² Ypersele de Strihou követ nehezen tudott behelyezkedni a korabeli magyar érzésvilágba, Brüsszelbe küldött jelentéseiből is világosan kiderül, hogy valójában értetlenül és inkább ellenérzéseinek engedve informálta kormányát állomáshelyéről. A szokásos diplomáciai

Europe centrale, orientale et balkanique 1918–1924, Brüsszel, 2007, 136–138. Ablonczy Balázs szíves közlése szerint Belgium szerette volna, ha I. Albert fia kerül a magyar trónra. Vö. Public Record Office, Foreign Office, FO 371, 6103, f. 32–33. Thomas Hohler Lord Curzonnak írt jelentése, Bp., 1921. ápr. 7.

⁶ Annales Parlementaires, Chambres des représentants, 1226–1227. 1921. máj. 13-i ülés.

⁷ Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (a továbbiakban MNL OL) K 27 Minisztertanácsai jegyzőkönyvek 1926. február 12, R12-R13/29.

⁸ Uo. 1922. jan. 7, R47/8.

⁹ 1922-től a Belga Királyság külképviselete a mai napig ebben az épületben található. A ház történetével kapcsolatos adatokhoz való hozzáférésben a szerző segítségére volt Johan Indekeu nagykövet, akinek ezúton is szeretné kifejezni köszönetét.

¹⁰ A Bihar megyei elszegényedett olasz és osztrák eredetű grófi-hercegi család sarja Porcia Aladár (1867–1941), 1896-ban Bécsben élő, befolyásos rokonának Johannes Ferdinand Porcianak halála után vált dúsgazdaggá és a hercegi címet is ekkor kapta meg. Szinte hihetetlennek tűnő meggazdagodási története a korbelti sajtóban is visszhangra talált. Például: „Helyi és vegyes hírek.” Szentesi Lap, 26. (1896. április 29. 51. sz.) 4.

¹¹ A bukaresti, prágai és belgrádi követek még negatívabb képet rajzoltak Magyarországról. Herremans, B.: Guerres de cabinets i.m. 120–123, 139–143.

¹² A belga követ félelme a kommunizmussal szemben sokszor antiszemizmussal is párosult. Vö.: Bertrand Herremans: Entre terreur rouge et peste brune, la Belgique livide (1918–1940): diplomatie belge face aux juifs et aux antisémites, Brüsszel, 2012. 37–38.

udvariasságon kívül így komolyabb kapcsolatokat sem tudott kialakítani a magyar elittel. Egyedül, az 1924–1925 fordulóján rövid ideig, külügyminiszter Szcitovszky Béla Belgium iránti barátságát és pénzügyi szakértelmét méltatta jelentéseiben.¹³

A budapesti belga követség legnagyobb aktivitást a gazdasági kérdések területén mutatott. Belgium kiváló lehetőségeket látott ugyanis a kereskedelmi kapcsolatok megerősítésére, és a magyarországi pénzügyi, ipari szférában való befektetésekre. Például az antwerpeni és a liège-i vállalkozói körök komoly érdeklődést mutattak ez utóbbi területen.¹⁴ Belgium a befektetések mellett a Magyarországgal meglévő kereskedelmi kapcsolatok bővítését is szorgalmazta, nem akart lemaradni a jó gazdasági pozíció megszerzésért folyó harcban Magyarországon. Legalábbis erről tanúskodik a brüsszeli francia követ, Pierre de Margerie Raymond Poincarénak írt jelentése.¹⁵

A belga kormány, ezért egy kereskedelmi egyezmény megkötését és a békeszerződés adta lehetőségek kihasználását sürgette. A cél elérése érdekében inkább rugalmasnak mutatkozott. A budapesti hatóságok a belga kezdeményezéseket nem utasították el, de a viszonzás elvét kívánták érvényesíteni. Brüsszel már 1924 februárjában konkrét lépéseket tett az egyeztetések megkezdésére¹⁶, amely végül csak hónapokkal később 1924. szeptember 30-án vezetett eredményre, amikor is aláírták az átmeneti kereskedelmi és árucseres forgalmi megállapodást.¹⁷ A dokumentumot a magyar parlament 1925. március 3-án hagyta jóvá¹⁸, de ekkor már egy klíringegyezmény ügye került napirendre. A belga kormány ugyanis érvényesíteni akarta Magyarországgal aláírt békeszerződés 231-es cikkelyében foglaltakat is. Ez a kártérítési igényekről, tartozások kiegyenlítéséről szóló rendelkezés lehetővé tette, hogy Belgium a területén található magyar vagyont egyoldalúan lefoglalja és pénzügyi követeléseinek érvényt szerezve eladhassa azt. Ezt azonban csak akkor tehetné, ha békeszerződés életbelépésétől egy hónapon belül ezt jelezte Budapestnek. Belgium a közép a négy ország közé tartozott,¹⁹ a 17 aláíró államból, amely élni kívánt ezzel a lehetőséggel. A magyar kormány így tehát tárgyalásokra kényszerült ebben a kérdésben.²⁰ 1923. május 26-án létre is jött egy megállapodás. A ratifikációra azonban egyik fél részéről sem került sor, mert a belga kormányt meglepte, hogy a Belgiumban zárolt magyar vagyon háromszorosa az effektív tartozásnak.²¹ Budapest végül 1925. december 4-én döntött úgy, hogy kérdés rendezésé-

¹³ ADRB, Hongrie, correspondences générales, dossier 1. 1919–1925, 993/336, Bp., 1924. nov. 17.

¹⁴ MTI Hírarch. 1925. dec. 1. 1.

¹⁵ *Herremans, B.*: *Guerres de cabinets* i.m. 138.

¹⁶ MNL OL K 69 Külügyminisztérium (KüM) Gazdaságpolitikai osztály 625. cs. I/a, Brüsszel, 1924. feb. 12, 185/1924, f. 113.

¹⁷ Uo. Bp., 1924. okt. 24. 94.905/8–1924, f. 77.

¹⁸ Nemzetgyűlési Napló, 1922. XXX kötet. 1922/384. 1925. márc. 3. 338.

¹⁹ A másik három: Nagy Britannia, Franciaország, és Görögország voltak.

²⁰ Nemzetgyűlési Napló, 1927. XV kötet, 648–717. I. Wekerle Sándor indoklása, Bp. 1929. jan. 24. 156.

²¹ MNL OL K 69 KüM Gazdaságpolitikai osztály, 625. cs. 1/c/1. 76.154/1924, f. 1038, 1015. Megjegyzendő, hogy számos magánszemély vagyona esett ezen hatály alá, akik közül többen a magyar befolyásos arisztokrata családokhoz tartoztak (pl. Széchenyi és Esterházy).

re delegációt küld Belgiumba.²² Így született meg 1926. szeptember 30-án a klíringegyezmény. Ennek magyarországi ratifikációja azonban 1929-ig elhúzódott. Az egyezmény létrejöttekor Ypersele de Strihou már nem volt Budapesten. A belga diplomatát 1926 februárjában a Vatikánba nevezték ki követnek. A kormányzó 1926. február 17-én búcsúkihallgatáson fogadta és érdemkereszttel tüntette ki.²³ A budapesti külképviselet vezetését, ügyvivői rangban Jacques Davignon őrgróf vette át, akivel egy új korszak következett a két ország kapcsolatában.

Magyar követség felállítása Brüsszelben, és az első évek történései

A budapesti belga követség megnyitása után a magyar kormány is azon volt, hogy minél hamarabb külképviselettel rendelkezzen Brüsszelben. Budapesten 1922. január 12-én született döntés ebben a kérdésben. A követség vezetésével, ügyvivői rangban, Woraciczky Olivér gróft²⁴ bízta meg a kormányzó. A diplomata 1911-től állt a közös külügyminisztérium alkalmazásában és 1921. március 4-től a párizsi magyar követségen teljesített diplomáciai szolgálatot. A kinevezésekor 37 éves, Woraciczky Olivér Franciaországból érkezett Brüsszelbe, ahol 1922. február 20-án adta át megbízó levelét Henri Jaspar külügyminiszternek.²⁵ A diplomata nehéz körülmények között kezdte meg munkáját, mert szűkös pénzügyi fedezetet biztosítottak számára és egyetlen munkatársal kellett ellátnia hivatalát. A követség és rezidencia számára, először a Brüsszel központjától távol eső XIV. kerületi Vilain utca 17/a számban bérelt épületet. A saját bútorainak kiszállítása, illetve a külképviselet berendezése is hosszú időt vett igénybe. Woraciczky rendszeresen nemtetszésének adott hangot a munkakörülmények miatt, illetve az anyagi nehézségeket is felhánytorgatta feletteseinek.

A nehézségek ellenére megpróbált hamar beilleszkedni a Brüsszelbe akkreditált diplomata körökbe. Első alkalommal a spanyol követnél, Marqués de Villalobarnál tett látogatást, ezzel is kifejezve Budapest háláját, amiért Spanyolország védte a belgiumi magyar érdekeket 1914 és 1918 között. Második látogatása 1922. február 28-én a nunciushoz Sébastien Nicotrahhoz vezetett. A magyar kormány különösen nagy figyelmet szentelt az egyházi kapcsolatok ápolásának. Róma elutasító magatartása a békeszerződések vonatkozásában,²⁶

²² MNL OL K 27 Minisztertanácsi jegyzőkönyvek, 1925. dec. 4. R23-R25/28.

²³ Uo. 1926. febr. 12. R12-R13/29.

²⁴ Woraciczky Olivér (1885–1965), egy Pabienicz várához köthető ősi grófi és báró címet viselő cseh arisztokrata család leszármazottja volt. Apja Woraciczky János már Magyarországon született és császári és királyi kamarásként, országgyűlési képviselőként, illetve a felsőház tagjaként tevékenykedett. Édesanyja a kétszer is miniszterelnök Khuen-Héderváry Károly húga volt: Khuen-Belasi Sabina. Ezenkívül rokoni kapcsolatban állt Khuen-Héderváry Sándorral 1919–1925 között a Magyar Külügyminisztérium politikai főosztályának vezetőjével, a külügyminiszter későbbi helyettesével is. Woraciczky Olivér 1945-ben nyugatra menekült és Brüsszelben hunyt el 1965-ben.

²⁵ MNL OL K 85 KüM Brüsszeli követség és konzulátus iratai, 1. cs. 1920–1928, 830/1/1922. Bp. 1922. jan.18.

²⁶ Joel-Benoit d'Onorio: „Le Saint Siege dans les relations internationales” in: Joel-Benoit d'Onorio (szerk.): Le Saint-Siege dans les relations internationales, Paris, 1989. 56.

illetve a magyar elit keresztény-nemzeti elkötelezettsége is ezt erősítette. Belgium esetében ráadásul a Szentszék konkrétan kérte, hogy a belga katolikus egyház legyen Magyarország segítségére.²⁷ A nagy befolyással rendelkező Désiré-Joseph Mercier, majd 1926 után utódja Joseph-Ernest Van Roey, mecheleni érsekek ennek a kérésnek eleget téve különböző módon is kiálltak a magyarok ügye mellett.

Így megpróbálták Magyarországról pozitív képet sugallni a katolikus politikai, gazdasági illetve sajtó körökben. Woraciczky jelentéseiben ezt több ízben is megerősítette.²⁸ Több katolikus párti politikus is kiállt a magyarok mellett, bár korántsem mindenki.²⁹ A befolyásos belga államférfiak között Henri Carton de Wiart bárót tartották Budapesten például magyarbarátnak. A politikus jó viszonyt ápol ugyanis az Albert királlyal rokoni kapcsolatban lévő Apponyi Albert gróffal.³⁰

A mecheleni érsekek és a belga katolikusok Magyarország melletti kiállása azonban a leginkább az elesettek felkarolásában mutatkozott meg.³¹ A legismertebb konkrét tett, a nehéz sorsú magyar gyermekek befogadása volt. Ez az akció az ebben az időszakban jól működő holland-magyar példa alapján, magyar egyházi kezdeményezésre indult el.³² A Magyarországról érkező megkeresésre pozitívan reagáló Mercier bíboros létrehozta a „Het Hongaarsch Kinderwerk” szervezetet³³, amit a thurnhouti esperesre, Johannes Jansenre bízott. A kölcsönösen nagy érdeklődésnek köszönhetően 1923 és 1930 között 21542 magyar gyermeket láttak vendégül hosszú hónapokra, esetenként évekre belga családok. Ez az akció több volt, mint egyszerű jótékony gesztus, hiszen hozzájárult az I. világháború idején elmérgesedő és utána sokáig feszült belga–magyar viszony oldásához. Ezt jól kifejezte a magyar Gyermekvédő Liga szervezésében Habsburg Albrecht királyi herceg bruges-i látogatása alkalmával elhangzott beszéd:

„Belgium nemes lelkű népe volt az első, mely fátyolt takart a gyűlölködésre, és elfelejteni igyekezett a múltat s a háborúnak mérhetetlen szenvedéseit, és példát statuálva az egész világnak, megnyitotta a vendégszerető kapuit egy volt ellenfél gyermekeinek. Szándékosan mondtam ellenfelet és nem ellenséget, mert a magyar nép sohasem viseltetett ellenséges érzülettel a belga nép iránt.”³⁴

²⁷ MNL OL, K 63 KüM Politikai osztály Általános iratai, 22 cs. Hedry István levele Apornak, Brüsszel, 1932. feb. 13.

²⁸ MNL OL K 66 KüM Sajtó- és kulturális osztály, 23 cs. 28/1924/pol. Brüsszel, 1924. szept. 19.

²⁹ Henri Jaspar külügyminiszter esetében például nem lehet feltétlen magyarbarátságról szólni. *Herremanns, B.*: *Guerres de cabinets* i.m. 133.

³⁰ Pl. 1931-ben nagyszerű előadást tartott Apponyi Brüsszelben. MNL OL K 63, 22. cs. 4/7. t. 10/pol/1931. Brüsszel, 1931. ápr. 2.

³¹ Már 1919-ben 1,3 millió belga koronát gyűjtöttek össze Brüsszelben a kommunizmus és a román megszállás által kifosztott Budapest lakosságának, amiből jelentős mennyiségi élelmiszer vásárlására került sor. Vö.: *Herman M. János*: *Gyermekmentés Belgiumban 1920–1923*. *Korunk*, 3. (1998. X.) 12.

³² *Hajtó Vera*: „Drága Kisfiam! Leveled megkaptam.” A belga–magyar gyermekakcióban résztvevő családok levelezéseiből. *Korall*, 46. (2011). 115–116.

³³ Magyarul: „Belgiumi Magyar Gyermeküdültetési Bizottság”.

³⁴ MTI, *Hírch.* 1927. nov. 11. 2–3.

Budapest, jóllehet hálóját lépten-nyomon hangsúlyozta 1926-tól az akció beszüntetését tervezte. Az ország nemzetközi megítélése szempontjából károsnak tartotta ugyanis, hogy Magyarország túlzott rászorultságot mutasson. Az elképzelés azonban jelentős ellenállásba ütközött, így a szervezők csak négy évvel később állították le véglegesen a gyermeküdtetést.³⁵

Nem csak a nagyszerű gyermeküdtetési akción keresztül formálódott a két ország viszonya, hanem a magyar munkavállalók Belgiumba áramlása is hatást gyakorolt Budapest és Brüsszel kapcsolatára. A korabeli diplomáciai jelentések szerint közel 6000 fő talált állást. Legtöbbjük kemény fizikai munkát igénylő munkakörben tudott elhelyezkedni. A belga fogadókészséget a magyarok körében megpróbálta kihasználni a kommunista mozgalom is. A Tanácsköztársaságban kompromittálódott személyek közül többen Belgiumban találtak menedékre és folytattak agitációs munkát.³⁶ A magyar hatóságok megpróbálták mindent megtenni, és adott esetben a követség közbelépésével elérni³⁷, hogy a kommunisták ne tudják befolyásuk alávonni a kiérkező munkásokat.³⁸ Budapest attól sem riadt vissza, hogy veszélyesnek ítélt személyek kiadatását kérje. A belga parlamentben így például egy „Faseka” nevű munkás ügye napokon át lázban tartotta Belgium képviselő házát.³⁹

A brüsszeli magyar külképviselet nyomon követte a belgiumi magyarok sorsát, de legfőbb feladata a kétoldalú gazdasági kapcsolatok előmozdítása volt. Magyarország elsősorban mezőgazdasági termékei számára remélt jó piacot, illetve nyersanyagok beszerzésében látott kívánatos partnert Belgiumban. A magyar kormányzat a tengerentúli kereskedelem szempontjából tisztában volt a belga kikötők, például Antwerpen jelentőségével is. A városban ráadásul jelentősebb magyar kolónia is élt, és a Magyarországról az Egyesült Államokba kivándorolni szándékozók is sokszor innen indultak a tengerentúlra. Nem véletlen, hogy Budapest 1924. október 10-én tiszteletbeli konzulátust nyitott, ahol François Leys teljesített szolgálatot 1929-ig.⁴⁰

A korszakban Magyarország törekedett arra, hogy hátrányos tárgyalási pozíciója ellenére viszonylag jó kompromisszumokat tudjon kötni a gazdasági kapcsolatok területén. Így az 1926 szeptemberében aláírt klíringegyezménnyel összesen 32 millió 750 ezer belga frank megfizetésére vállalt kötelezettséget. Ennek az

³⁵ MNL OL K 85 KüM Brüsszeli követség és konzulátus iratai, 26. cs. 14. t.

³⁶ Pl. Gerő Ernő, 1926 és 1928 között a Komintern megbízásából instruktorként tevékenykedett a francia és belga kommunista pártok mellett. *Eszenyi Miklós*: Adalékok Gerő Ernő életéhez, különös tekintettel 1944-es tevékenységére.” *Valóság* LI. (2008. 12. sz.) 35.

³⁷ Pl. Woracziczky a limbourgi szénbányákkal levelezett az agitátorok miatt: MNL OL K 85, 86. cs., 18. t. 1491/1928, Brüsszel, 1928. jún. 1.

³⁸ Érdemes megjegyezni, hogy legtöbbször a magyar bányavidékekről érkeztek a munkások, akik néhány évig tartózkodtak csak Belgiumban, de ez alatt az időszak alatt többen meggyőződött kommunistává váltak sokszor a helyi pártba is beléptek. *Marek Viktor*: A dorogi szénmedence településeinek története 1956 fényében, 2012. (Kézirat) 95. 2012. dec. 14-én a PPKE BTK-án megvédett doktori értekezés.

³⁹ Vö.: Chambre des représentants, Annales Parlementaires, 1928. máj. 8. 981–986, 1928. jún. 7. 1293. Vélhetően a pontos név „Fazekas”.

⁴⁰ MNL OL K 85 KüM Brüsszeli követség és konzulátus iratai, 2. cs. Antwerpen 1924. okt. 10. 2947/12.

összegnek a behajtása az egyezmény aláírásakor már nagy részben teljesült. Ezzel párhuzamosan az 1920-as évek végétől Budapest a kereskedelmi kapcsolatokra fektetett nagyobb hangsúlyt. 1929-re Magyarország már közel 11 millió pengő értékben exportált Belgiumba, miközben az import 8 millió pengő volt.⁴¹ Budapest megpróbálta kihasználni a kereskedelmi lehetőségeket, de az 1929-ben ki-robbanó világgazdasági válság ezt néhány évre megakasztotta.

A külképviselet az első években visszafogott aktivitást mutatott, aminek a legfőbb oka az állandó személyi bizonytalanság volt. Woraciczky Olivér brüsszeli állomás helyén, alig több mint egy évet töltött, amikor 1923. július 20-án áthelyezték Londonba.⁴² Belgiumban az ideiglenes ügyvivői teendőket a brit fővárosból érkező Mengele Ferenc⁴³ vette át. Ezt a változást azonban alig hat hónap múlva újabb követte. 1924. február 29-dikével visszahelyezték ugyanis Woraciczkyt Brüsszelbe.⁴⁴ A Belgiumba visszaérkező diplomatát azonban edesapja betegsége, illetve a Magyarországtól elcsatolt területeken található családi birtokok ügye teljesen lefoglalta. Rendszeresen szabadságra utazott, 1925-ben, megrovást is kapott, mert engedély nélkül túllépte a számára megszabott szabadságkeretet. A külképviselet így legtöbbször nem diplomáciai rangú személyre volt bízva. A követség ilyen formában hatékony munkát nem tudott végezni és a kétoldalú kapcsolatokat sem volt képes jelentősen fejleszteni. Ezen a téren csupán 1926-tól figyelhető meg változás.

A budapesti belga követség Jacques Davignon őrgróf vezetése alatt

1926. február 15-én Brüsszelben Jacques Davignon őrgróft⁴⁵ nevezték ki ügyvivőnek Budapestre. A diplomata 1926. március 29-én adta át megbízó levelét Walkó Lajos kereskedelmi miniszternek, aki ideiglenesen a külügyminisztérium vezetésével is meg volt bízva.⁴⁶ A magyar politikus a hivatalos formalitások után több mint egy órán át beszélgetett az új belga ügyvivővel. Davignon jelentéséből kiderül, hogy Walkó leginkább gazdasági téren szeretett volna további aktivitást elérni.⁴⁷ A belga követség harminckilenc éves, új vezetőjét megérkezésétől kezdve szimpátia övezte Magyarországon. Budapesten díjazták, hogy Belgium egyik befolyásos katolikus arisztokrata családjának tagja került a ma-

⁴¹ MNL OL K 69 KüM Gazdaságpolitikai osztály, 625.cs. I/C-2, f.1137.

⁴² MNL OL K 85 KüM Brüsszeli követség és konzulátus iratai, 1. cs. 1920–1928, 10466/1b/1923, Bp. 1923. jún. 27.

⁴³ Mengele (később Marosy) Ferenc (1893–1986) 1919-től volt külügyi szolgálatban. London volt az első állomáshelye, ahova 1922-ben érkezett. 1923-ban innen került Brüsszelbe. 1924-től ismét Londonban dolgozott. A II. világháború végéig jelentős diplomáciai karriert futott be. 1946-tól Madridban telepedett le és 1949-től Budapest beleegyezése nélkül, magyar követi minőségben tevékenykedett 1969-ig.

⁴⁴ MNL OL K 85 KüM Brüsszeli követség és konzulátus iratai 1. cs. 535/1c/1924, Bp. 1924. ápr. 30.

⁴⁵ Jacques Davignon (1887–1965), Julien Davignon, belga külügyminiszter fia volt. 1911-től állt a brüsszeli diplomácia szolgálatában. 1919-től részt vett az I. világháborút lezáró békekonferencián, illetve a Szövetséges Legfelsőbb Tanácsban Belgium delegációjának tagja volt. 1922 és 1925 között Henri Jaspar és Paul Hymans külügyminiszterek kabinetjét vezette. Budapest után Varsóban és Berlinben szolgált követként. 1952-ben vonult nyugdíjba.

⁴⁶ MTI, Hírarch., 1926. márc. 29. 5.

⁴⁷ ADRB, Hongrie, correspondences générales, dossier 2. 1926–1929, 279/109. Bp. 1926. márc. 29.

gyar fővárosba. Megérkezése utáni héten már a miniszterelnök, Bethlen István is találkozni kívánt az ügyvivővel.⁴⁸ A szívélyes fogadtatásnak, amiben Davignon részesült jelentős szerep jutott a gyermeküdtetési akció sikerének, de konkrét aktuálpolitikai megfontolásoknak is. A magyar kormány szerette volna elérni, hogy a belga külképviselet új vezetője jó benyomásokat szerezzen és ezzel a korszak kínos eseményének, a frankhamisítási botránynak⁴⁹ a külföldi visszhangját legalább Belgiumban tompítani tudja. Budapest abban is reménykedett, hogy sikerül Brüsszel támogatását is megnyerni a Népszövetség Magyarországot illető döntéseihez, illetve a belga pénzügyi körök jóindulatát is meg lehet szerezni a magyar gazdaság konszolidációjának előmozdításához. Davignon személyisége és a brüsszeli diplomáciai célkitűzéseinek módosulása kedvező lehetőségekkel kecsegtetett.

Az 1925. október 16-án aláírásra kerülő locarnói egyezmény, illetve ugyan ennek az évnak a júniusában bekövetkező belga kormányváltás hatással volt Belgium Németországgal⁵⁰ és ezen keresztül Magyarországgal kapcsolatos politikájára is. Az új szociáldemokrata külügyminiszter Emile Vandervelde a népszövetségi filozófiát: „döntőbíráskodás, biztonság, lefegyverzés” állította szembe a korábbi, Franciaországgal szorosan együttműködő németellenes politikával. Ez a fordulat a belga diplomáciai körökben Németország érdekszférájához sorolt Magyarország irányában is nagyobb bizalmat eredményezett. Brüsszelben pozitívan értékelték a gazdasági téren elért eredményeket és támogatták ezen a területen a továbblépést. Davignon például a Városligetben évente megrendezett Budapesti Nemzetközi Vásár megnyitóján rendszeresen részt vett és Belgiumból érkező kiállítókat is toborzott.⁵¹ Biztatóan hatott az is, hogy a magyar kormány hangsúlyt fektetett az 1914 előtt már meglepedett belga érdekeltségű vállalatok támogatására, így pl: Magyar–Belga Ásványolaj Rt., a Magyar–Belga Fémipari Gyár Rt.⁵², a Budapest-vidéki Kőszénbánya Társulat, Ister Magyar Vízművek, Magyar Rézhengerművek Rt. további jelenlétére. Magyarország általában megpróbált kedvező feltételeket teremteni a beruházások számára. Belgium esetében nem teljesen sikertelenül, hiszen az itt tárgyalt korszak végén, 1933-ban létrejött Pestszentlőrincen a Buretton Gyár Rt., és további belga érdekeltségű vállalatok meglepedésére is sor került 1939 előtt. A gazdasági kapcsolatok élénkítésben szerepet játszott a sörgyáráról híres nagyvállalkozó, Haggemacher Henrik, aki 1929-től Belgium tiszteletbeli konzuljaként működött évtizedeken át Budapesten.⁵³

⁴⁸ Davignon 1926. április 19-én találkozott végül Bethlen István miniszterelnökkel. Uo. 345/125. sz. Bp. 1926. ápr. 19.

⁴⁹ A botránnyról részletesen: *Ablonczy Balázs*: A frankhamisítás, hálók, személyek, döntések in: *Múltunk*, 2008/1. 29–56.

⁵⁰ *Michel Dumoulin* [et al.] (szerk.): *Nouvelle Histoire de Belgique*, 2: 1905–1950, Brüsszel, 2006. 83–84.

⁵¹ MTI Hírch. 1929. máj. 4. 15. Megjegyzendő, hogy a Budapesti Nemzetközi Vásár megnyitójára nem mindegyik Budapesten jelenlévő külképviselet küldött képviselőt, és kevés ország képviseltette magát követi, ügyvivő szinten.

⁵² Az 1891-ben alapított Magyar–Belga Fémiparigyár Rt. 1928-ban pénzügyi nehézségek miatt megszűnt, illetve fuzionált magyar konkurensével: Magyar Acélárugyár Rt-vel.

⁵³ Haggemacher Henrik (1898–1972), vállalkozó, Magyarország leggazdagabb személyei közé tartozott a két háború közötti időszakban. Banki, könnyű- és élelmiszeripari szektorban éppen úgy

A belga-magyar gazdasági kapcsolatok diszkrét, de biztató fejlődését a New York-i tőzsdekrach után következő válság megakasztotta. Ez különösen is szembetűnő volt az 1931–1936 közötti időszakban, amikor a kereskedelmi forgalom értéke Belgium és Magyarország között a mélypontra süllyedt.⁵⁴ Belgium a helyzet javítására tárgyalásokat kezdeményezett, és végül 1932. március 26-án, Budapesten meg is született egy megállapodás.⁵⁵ Jacques Davignon, akit 1930. november 30-tól Brüsszel már követként akkreditált Magyarországra, mindvégig nagy hangsúlyt fektetett a gazdasági kapcsolatokra.

A diplomata azonban egyéb kérdésekben is aktívnak mutatkozott. 1927. május 14-én szombaton, a városligeti Múcsarnokban, a belga képzőművészeti kiállítás megnyitóján ő fogadta a kormányzót, hangsúlyozva, hogy először mutatkozhatott be Belgium ilyen formában Magyarországon.⁵⁶ A rendezvényen megjelentek a kormány tagjai: Bethlen István, Klebelsberg Kuno és nagy számban további személyiségek, művészek. Az impozáns kiállítás nagy tetszést aratott és jelentősen hozzájárult a kapcsolatok elmélyítéséhez.⁵⁷ A belga kormány pozitívan értékelte ezt az eseményt, amit kitüntetések adományozásán keresztül is kifejezésre jutott. Így került sor többek között 1928. október 11-én a belga koronarend nagykeresztjének átadására Klebelsberg Kuno miniszter részére.⁵⁸

A korszak nemzetközi rendezvényei, a kölcsönös meghívások tovább erősítették a két ország kapcsolatát. 1930. november 11-én például a magyar Külügyi Társaság meghívására a Gand-i egyetem nemzetközi jogász professzora, a Népszövetség szakértője, Joseph van Overbeke tartott előadást a kisebbségvédelem kérdéséről.⁵⁹ Ugyan ebben az esztendőben számos belga zarándok kereste fel Magyarországot. 1930. május 18-án ugyanis megnyílt, Szent Imre herceg halálának 900. évfordulójára szervezett emlékvé, számos nagyszabású ünnepséggel, nemzetközi kongresszussal. A rendezvényekre Belgiumból érkező vendégek között említésre érdemes Thomas-Louis Heylen namuri püspök, a magyar gyermeküdtetésben résztvevő családok és papok csoportja, illetve egyetemisták és főiskolai hallgatók több százfős delegációja. Ez utóbbi csoport 1930. augusztus 18–20 között megrendezett nemzetközi keresztény ifjúsági kongresszuson vettek részt. Nagy létszámuk miatt két helyszínen, a gödöllői premontréi, illetve a budai ciszterci gimnáziumban szállásolták el őket. Itt felkereste őket a Magyarországon élő Stefánia királyi hercegnő, Lónyay Elemér her-

---

voltak érdekeltségei, mint a magyar főváros ingatlan piacán. 1929. szeptember 25-től - 1948 nyaráig Belgium konzulként is működött Budapesten.

⁵⁴ Magyarország külkereskedelmi forgalmának összesítő táblázatait lásd.: Statisztikai Szemle 1929: 2. 120; 1931: 2. 144; 1932:3. 180, 1934: 3. 185, 1936: 2. 133, 1938: 2. 140. 1940: 2. 113.

⁵⁵ MNL OL, K 70 Külügyminisztérium Jogi osztály, 314. cs. Bp., 1933. máj. 24.

⁵⁶ MTI Híarch. 1927. máj.14. 6, 14.

⁵⁷ A kulturális kapcsolatok fejlődését mutatja például, hogy még ugyan ebben az évben a belga kormány kezdeményezésére 1927. december 26-án sor kerülhetett a brüsszeli konzervatóriumban egy nagyszerű magyar díszhangversenyre. MTI Híarch. 1927. dec. 27. 7.

⁵⁸ Uo. 1928. okt. 11. 11.

⁵⁹ MTI, Híarch., 1930. nov. 11. 16.

ceg hitvese.⁶⁰ A fiatalokkal való találkozáson Davignon követ és Haggemacher konzul is megjelent.⁶¹

Az 1930-as évek elején egyre gyakrabban került sor olyan nemzetközi eseményre, ami hozzájárult a belga–magyar viszony további mélyítéséhez. Így például 1931. augusztus 3-án a Magyar Szociáldemokrata Párt nagygyűlésének szónokai között volt Emile Vandervelde, ex-külgügyminiszter.⁶² 1932 májusában a *Pen Club* budapesti kongresszusán, nagy feltűnést keltett az első külföldi felszólalónak, Henri Davignon írónak, a beszéde, aki nem mellékesen a budapesti követnek a fivére is volt.⁶³ A Magyarországgal kapcsolatos szimpátiája, aminek az amúgy nem túlságosan magyarbarát *Le Figaro* hasábjain is hangot adott nagy tetszést aratott a korabeli magyar hivatalos körökben.⁶⁴ A Davignon család egyébként is határozott elismerésnek örvendett Magyarországon. A hét évi szolgálat után, 1933. május 27-én a magyar fővárosból távozó belga követ érde-meiről szuperlatívuszokban írt a korabeli magyar sajtó. Az *MTI* tudósítója kiemelte, hogy: „a budapesti diplomáciai kar egyik legértékesebb tagjától búcsúzik, Magyarország pedig egy önzetlen jó barától kénytelen megválni.”⁶⁵ Davignon személyiségének közvetlensége, megértő jóindulata és nagylelkűsége⁶⁶ a magyar társadalom széles köreiben megbecsültté tette. Irányában különleges szimpátiát váltott ki Magyarországon, hogy mind három gyermeke Budapesten született.

Jacques Davignon Varsóba távozásával nem torpant meg a belga–magyar viszony pozitív fejlődése, jól lehet az új nemzetközi környezet, amely Hitler hatalomra jutásával kezdetét vette nem maradt nyom nélkül Brüsszel és Budapest kapcsolatában sem. 1933 májusától átmenetileg ideiglenes ügyvivőként, Hervé Gruben báró⁶⁷ vette át a külképviselet vezetését egészen az új követ megérkezéséig. Guy de Schoutheete de Tervarent lovag, 1934 februárjában foglalta el állomáshelyét és ezzel új korszak vette kezdetét.

A fontosabb magyar törekvések a Belgiummal fennálló kétoldalú kapcsolatokban 1926-ban és azt követő fél évtizedben

Budapest számára a belga–magyar kapcsolatok a gazdasági érdekek mellett leginkább a nemzetközi elszigeteltségből való kitörés szempontjából látszottak fontosnak az 1920-as években. Budapesten úgy vélték, hogy Belgium

⁶⁰ Stefánia királyi hercegnő (1864–1945), II. Lipótnak a lánya volt, aki tizenegy évvel első férje, Habsburg Rudolf trónörökös öngyilkossága után 1900-ban feleségült ment Lónyay Elemér grófhhoz, később herceghez és Magyarországra költözött.

⁶¹ *MTI, Hírarch.*, 1930. aug. 21. 24.

⁶² *Uo.* 1931. aug. 10. 18.

⁶³ *Uo.* 1932. máj. 19. 12.

⁶⁴ *Uo.* 1932. jún. 15. 22.

⁶⁵ *Uo.* 1933. máj. 23. 22.

⁶⁶ Jó példa erre, hogy Jacques Davignon és felesége az 1931-ben Horthy Miklósné által meghirdetett nyomorenyhító akcióban 100 pengővel vettek részt. *MTI Hírarch.* 1931. nov. 17. 13.

⁶⁷ Hervé Gruben (1894–1967), 1930 és 1934 között volt a budapesti belga követség szolgálatában. Itt vette el feleségül a magyar Szmrecsányi Veronikát. Később a II. világháború után a brüsszeli külügyminisztérium politikai osztályának vezetője és nagykövet volt Berlinben.

szimpátiájának megnyerése nem lehetetlen. A magyar kormány ennek a célkitűzésnek a megvalósítására különleges eszközt látott a kulturális programok szervezésében. Így örömmel fogadta, hogy a Londonban bemutatott Szinyei-Merse Társaság által szervezett szépművészeti kiállítást a belga hatóságok is meghívták Brüsszelbe.

A kiállítás 1926. május 29-én nyílt meg a brüsszeli régi királyi múzeumban.⁶⁸ Ezen az eseményen a teljes diplomáciai kar, belga hivatalosságok jelentősebb személyiségei mind megjelentek. A megnyitóbeszédben Camille Huysmans kulturális és oktatási miniszter a kiállítást és szervezőit méltatta.⁶⁹ Ez az esemény új perspektívákat nyitott a két ország viszonyában. Budapesten biztató jelként értékeltek, hogy a kiállítás létrejöttében fontosabb szerepet vivő magyar személyiségeket, köztük Török Konrád tiszteletbeli főkonzult, belga kitüntetésben részesítették, amire volt ellenséges állam esetében 1918 után első alkalommal került sor Belgiumban.⁷⁰ A két ország hatóságai a kiállítás sikerén fellelkedve további kulturális programok szervezését kezdték meg. A Szinyei-Merse Pál kiállítás kapcsán megvásárolt Rudnay Gyula-kép belgiumi ünnepélyes átadása 1927 áprilisában újabb alkalmat biztosított a kétoldalú kapcsolatok elmélyítésére. Az eseményen jelen volt többek között Carton de Wiart gróf, aki beszédében két ország növekvő megbecsülését hangsúlyozta.⁷¹

Magyarországon külön hangsúlyt fektettek a nem szigorúan hivatalos személyes kapcsolatok előmozdítására is. Jó alkalmakat biztosított ezen a területen például a sport rendezvényeken való közös szereplés. Így többek között 1929-ben Budapesten, majd 1930-ban Brüsszelben a két nemzeti vízilabda csapat mérhette össze erejét. Minden esetben jó alkalom adódott a két ország versenyzőinek, a kluboknak az ismerkedésre. 1928-ban kerékpáros szövetség kongresszusára és versenyére jelentős belga delegáció érkezett Budapestre.⁷² A magyar külügyminisztérium a vízum kérelmek gyors és ingyenes elbírálásával segítette a sportolók magyarországi beutazását.

Budapest külpolitikai céljainak elfogadtatása érdekében hangsúly került az állami kitüntetések adományozására is. Így például 1927-ben a Szinyei-Merse Társaság képzőművészeti kiállítását segítő belga személyiségek, többek között Camille Huysmans miniszter kapott első osztályú magyar érdemkeresztet.⁷³ A kölcsönös kitüntetések között érdekes eset 1929-ben báró Etienne de Zuylen de Nyevelt de Haar másodosztályú magyar érdemkeresztjének ügye. A Nemzetközi Automobilklub Társaság belga állampolgárságú elnökének ilyen formában történő kitüntetésére a szervezet fennállásának 25 évfordulója alkalmából került sor. A Magyar Automobilklub indoklásában az állt, hogy Belgium

⁶⁸ Brüsszelben 86 festmény, 14 szobor és 40 grafikai alkotást állítottak ki.

⁶⁹ MTI, Hírarch. 1926. jún. 1. 9–11.

⁷⁰ Uo. 1926. júl. 24. 2.

⁷¹ Uo. 1927. ápr. 16. 10.

⁷² Pl. 1929. augusztus 20-án került sor a budapesti nemzetközi férfi vízilabda bajnokságon a belga és magyar csapat között mérkőzésre. 1928. augusztus 13–21 között a Magyar Kerékpáros Szövetség által szervezett versenyre egy jelentős belga delegáció is érkezett. MNL OL K 85, 86 cs. 19. t. 2088/1928, Bp. 1928. júl. 19.

⁷³ MNL OL K 27 Minisztertanácsi jegyzőkönyvek 1927. 03.04. R2 /41. 1.

és Románia is kitüntetni szándékozik az elnököt, így Budapestnek a kérdésben a sürgős pozitív döntés meghozatala az érdeke. Magyarország számára ugyanis propaganda és nemzetközi elismertség szempontjából is csak haszonnal járhat elsőként kitüntetni de Zuylen de Nyvele bárót.⁷⁴

Az 1920-as évek végére egyre gyakoribbá vált az érintkezés a két ország között elősegítve a közeledést. A kapcsolatok fejlődését nem zavarta az a tény sem, hogy 1929-ben a brüsszeli magyar külképviselet élén személcserre történt. Woraciczky Olivért Párizsba helyezték át és helyére Hedry István érkezett.⁷⁵ Az új misszióvezető 1929. október 23-tól követi rangban képviselte Magyarországot.

Budapest Magyarország jobb megítélését,⁷⁶ illetve a kétoldalú kapcsolatokban megmutató közeledést, megpróbálta a magyar külpolitika fő törekvéseinek szolgálatába állítani. Így például egyre gyakrabban vetődött fel a határrevízió kérdése, amire Brüsszel, hivatalos formában soha sem reagált, de itt-ott elejtett mondatokból arra lehet következtetni, hogy az 1930-as évek elején közös megegyezés és nemzetközi jóváhagyás esetén nem utasította volna el. Ebben a kérdésben a magyar sajtó is megpróbált provokálni belga politikusokat. 1932-ben Lausanne-ban sikerült is kicsikarni egy később megkérdőjelezett mondatot Belgium külügyminiszterétől, amelyben az sürgette volna a határmódosítás kérdésében a kompromisszumos megoldáskeresést.⁷⁷

1932 januárjától ismét Woraciczky vette vissza a követség vezetését.⁷⁸ Ezen a poszton egészen 1937 nyaráig maradt.⁷⁹ A diplomata harmadszori Belgiumba való visszatérése után is csak ügyvivői státuszban teljesített szolgálatot Brüsszelben. Woraciczky visszatérésekor a kétoldalú kapcsolatokban észlelhető volt némi átmeneti lendületvesztés. Budapest, 1932. október 1-jétől, Gömbös Gyula miniszterelnöki kinevezése után, nagyobb fenntartással fordult Nyugat-Európa, így Belgium felé is. Noha Brüsszel és Budapest viszonya továbbra is szívélyes maradt az 1920-as évek második felétől tapasztalható fellendülés megtorpanni látszott. Csak az 1930-as évek közepére sikerült újra dinamikusabbá és elmélyültebbé tenni a két ország kapcsolatát, de ezzel már egy újabb korszak nyitánya volt, amelyre egyre inkább rávetült a hitleri Németország árnyéka.

⁷⁴ MNL OL K 85 KüM Brüsszeli követség és konzulátus iratai, 12. cs. 7. t. 10398/1–1929, Bp. 1929. szept. 20.

⁷⁵ MNL OL K 85 KüM Brüsszeli követség és konzulátus iratai, 1. cs.1. t. 672/1929, Brüsszel, 1929. ápr. 1. Hedry István (1881–1966), Woraciczky Olivérhez hasonlóan máltai lovag volt. Életrajzát lásd.: *Mémorial de l'Association hongroise de l'Ordre de Malte*, Róma. 1978. 63.

⁷⁶ Jó példa Brüsszel Magyarországgal kapcsolatos véleményét illetően a Habsburg család belgiumi befogadása, illetve a trónörökös Ottó nagykorúvá válásának beláthatatlan következményei miatt aggódó cseh-szlovák miniszterelnök megnyugtatósa. *Documents diplomatiques belges, 1920–1940: la politique de sécurité extérieure*, Académie royale de Belgique, Commission d'histoire, Brüsszel, 1964–1966. 2. 628.

⁷⁷ MNL OL K 63 KüM Politikai osztály Általános iratok, 22. cs., 4/7.t. Brüsszel, 1932. okt. 22.

⁷⁸ Hedry visszahívó levelét csak februárban adta át. MNL OL K 85. 2.cs, 332/1932, Brüsszel, 1932. febr. 17.

⁷⁹ MNL OL K 85 KüM Brüsszeli követség és konzulátus iratai, 1 cs., 1. dosszié, 2141/1937, Brüsszel, 1937. júl. 1.

A belga–magyar kapcsolatok első tíz évének gyorsmérlege

Az I. világháborúban ellenséges viszonyba kényszerülő, egymástól távolabb fekvő, két európai állam, a békeszerződés aláírását követően, több mint 90 évvel ezelőtt, hivatalos kapcsolatba lépett. Néhány hónap különbséggel megnyitották a külképviseleteiket. A kezdeti fenntartások, csak a lépésről lépésre történő haladást tette lehetővé, hogy a belga–magyar kapcsolatok elmélyülhessenek. Míg Belgium szemszögéből leginkább a gazdasági terület tűnt fontosnak a két ország viszonyában, addig Magyarország anélkül, hogy ezt megkérdőjelezte volna, a békeszerződés revíziójának eléréséhez próbált a belga kormánynál támogatóra, vagy legalábbis jóakaróra találni. Ezek a törekvések végig kísérték a hivatalos kapcsolatok rendezését követő első tíz évet, és motiválták annak elmélyítését. Ebben a pozitív irányban történő elmozdulásban fontos szerep jutott a külképviseleteken szolgálatot teljesítő diplomatáknak, akiknek a személyisége fokozottan rányomta a bélyegét a két ország viszonyának fejlődésére. A nemzetközi és belpolitikai események, de leginkább a személyes érintkezés, a gyermekküldtetési akciók, a gazdasági, kulturális, sport és egyéb közös események tették lehetővé az 1920-as évek második felében és a harmincas évek legelején belga–magyar kapcsolatokban tapasztalható bizalmatlanságot egy barátságosabb, megértőbb viszony váltotta fel. Az 1933. után bekövetkező nemzetközi változások azonban alig néhány év leforgása alatt megállították ezt az ígéretes fejlődést és 1941-re ismét ellentétes oldalra került a két ország.

THE FIRST DECADE OF OFFICIAL RELATIONS BETWEEN BELGIUM AND HUNGARY

by *Fejérdy Gergely*
(Abstract)

Diplomatic relations between Belgium and Hungary were established in the early 1920s, by the mutual opening of foreign embassies. Nevertheless, the official relationship between the two countries was at first overshadowed by the belonging of the two nations to two opposing camps in the First World War, and by the divergence of the state ideologies which prevailed in the two kingdoms. Belgium continued to regard with mistrust Hungary as a former ally of Germany, where the surviving feudal structures raised dislike, but where good economic prospects were opened for the winners. Parallel to this, the Hungarian government also observed with suspicion the working of the Belgian democracy, while laying a clear emphasis with regard to Brussels on the intensification of trade and the perspective of breaking from the isolation. In the first decade after the establishment of official contacts a key role in shaping the relations between the two countries was played by the diplomats, among whom Jacques Davignon and Olivér Woracziczky should be mentioned by the name. Important issues were the camping of Hungarian children in Belgium, the culture, the problem of communist agitators, as well as various aspects of the economy and finance.

The contacts between Brussels and Budapest improved slowly but sensibly up to the early 1930s. Although somewhat shadowed by the great economic depression and later by the political takeover of Hitler in Germany, the relations between the two countries became ever more cordial, and resulted in measurable gains for both parties.